

LIFE programa skyrė paramą upinių ir mažųjų žuvėdrų apsaugai

Šis lankstukas parengtas įgyvendinant Europos Sąjungos aplinkos finansinio mechanizmo „LIFE“ finansuojamą žuvėdrų apsaugai skirtą projektą „Suinteresuotų institucijų pajėgumų pritaikymas gerinant upinių ir mažųjų žuvėdrų apsaugos būklę Lietuvoje“, LIFE17 NAT/LT/000545. Projekto veiklos taip pat finansuojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto bei projekto partnerių lėšomis. Projekto trukmė – 2018 liepos 1 d. – 2022 gruodžio 31 d.

Projekto įgyvendina Lietuvos ornitologų draugija (LOD) su partneriais – VĮ „Vidaus vandens kelių direkcija“, Nemuno kilpų regioninio parko direkcija ir UAB „EKO-STOMA“. Jie projektą vykdydys bendradarbiaudami su kitomis suinteresuotomis institucijomis, tam panaudojant jų pajėgumus.

Pagrindinis projekto tikslas yra pagerinti upinių ir mažųjų žuvėdrų perinčių populiacijų būklę jų apsaugai skirtose teritorijose, tinkamai tvarkant jų veisimosi buveines bei taikant kitas šioms rūšims svarbias apsaugos priemones.

Siekiant šio tikslo, didžiausias dėmesys bus skiriamas praktinių gamtosauginių veiklų įgyvendinimui. Be buveinių tvarkymo, numatytas naujų upinių ir mažųjų žuvėdrų veisimosi vietų formavimas. Siekiant padidinti perinčių žuvėdrų veisimosi sėkmingumą, numatoma įrengti slėptuves žuvėdrų jaunikliams, kurios ne tik juos gelbės nuo natūralių priešų, bet apsaugos ir nuo salose besilankančių žmonių. Įrengti įspėjamieji ženklai, tikėtina apsaugos perinčias žuvėdras nuo nepageidaujamų lankytojų.

Be įprastinio perinčių populiacijos gausos bei veisimosi sėkmingumo monitoringo, perinčioms upinėms žuvėdroms numatoma uždėti GPS siųstuvėlius, kas bus daroma pirmą kartą pasaulinėje praktikoje. Jų dėka bus surinkta unikali informacija apie perinčių žuvėdrų mitybines teritorijas veisimosi metu. Tai ypač svarbu planuojant rūšies apsaugos priemones svarbiausiose perimvietėse.

Šešioms teritorijoms bus rengiami nauji arba atnaujinami senesni gamtotvarkos planai. Be jų, bus rengiamas nacionalinis upinės žuvėdros apsaugos veiksmų planas bei atnaujintas mažosios žuvėdros apsaugos planas.

Be įprastinių viešinimo veiklų, planuojama žuvėdrų kolonijos gyvenimo tiesioginė transliacija, bus kuriamas filmas apie abiejų rūšių veisimosi bei apsaugos ypatumus, organizuojamas tarptautinis seminaras atvirose vandens telkinių salose perinčių paukščių apsaugos klausimais.

LIETUVOS ORNITOLOGŲ DRAUGIJA (LOD)

yra nevyriausybinių narių organizacija, vienijanti gamtos apsaugai neabejingus Lietuvos žmones, kurie globoja ir stebi paukščius bei jų aplinką, rūpinasi jos išsaugojimu ir visuomenės ekologiniu švietimu, taip pat pilietišškai dalyvauja formuojant aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugos politiką. Nuo 1994 metų LOD mūsų šalyje atstovauja tarptautinei gamtosauginei organizacijai „*Birdlife International*“, kuri vienija daugiau nei 100 pasaulio šalių partnerius, besirūpinančius paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga.

Mes tikime, kad bendromis mūsų pastangomis, žiniomis ir patirtimi, pasieksime, jog paukščių ir visos mus supančios gyvosios gamtos apsauga bus efektyvesnė, o jos būklė gerės.

Mes dirbame paukščiams ir žmonėms!

Upinė žuvėdra © Marius Karlonas

Lietuvos ornitologų draugija (LOD)
Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius
Tel./faks. 8 (5) 213 0498
El. paštas lod@birdlife.lt
www.birdlife.lt

SUINTERESUOTŲ INSTITUCIJŲ PAJĖGUMŲ PRITAIKYMAS GERINANT UPINIŲ IR MAŽŲJŲ ŽUVĖDRŲ APSAUGOS BŪKLĘ LIETUVOJE

(Nr. LIFE17 NAT/LT/000545)

www.lifeterns.lt

Upinės žuvėdros © Eugenijus Drobėlis

PROJEKTĄ VYKDO
LIETUVOS ORNITOLOGŲ DRAUGIJA
kartu su projekto partneriais
VĮ „Vidaus vandens kelių direkcija, Nemuno kilpų regioninio parko direkcija ir UAB „EKO STOMA“

Žuvėdrų apsaugai skirtos teritorijos ir jose numatomos gamtosauginės veiklos

1. Nemuno delta

Kniaupo įlankoje planuojama supilti 3 naujas salas su paviršine smėlio danga. Taip pat numatyta mažiau rekreacijai naudojamose Atmatos ir Skirvytės salose šalinti sumedėjusią ir žolinę augmeniją, formuoti atvirus smėlynų plotus.

2. Kalvių karjeras

Karjere planuojama tvarkyti medžiais, krūmais ir nendrėmis apaugusias salas, šalinant augmeniją, jas užpilant nederlingu žvyro sluoksniu. Taip pat numatoma supilti keletą naujų salų.

3. Nemuno upės pakrantės ir salos tarp Kulautuvos ir Smalininkų

Numatyta nepalankiuose rekreacijai upės ruožuose, pasienyje formuoti atviras smėlio saleles. Prie didesnių jau esamų salų, kurios apaugusios sumedėjusia augmenija, planuojama supilti plačias smėlio seklumų juostas.

4. Novaraisčio draustinis

Durpių kasybos metu suformuotose durpinėse salose bus išpjaujami medeliai ir krūmai, jų atžalos, šalinama aukšta žolinė augmenija.

5. Nemunas tarp Prienų ir Lengveniškių

Siekiama išsaugoti ir tvarkyti jau esamas atviras bei smėlėtas žuvėdrų buveines. Tuo tikslu bus kertami medeliai ir jų

Lipliūnų salos © Gediminas Petkus

Gamtotvarkos darbai Lipliūnų saloje © Gediminas Petkus

atžalos, formuojama atvira žemės danga ir užtikrinama nuolatinė jų priežiūra. Planuojama dalį salų paviršiaus užkloti geotekstile, ant viršaus užpilant nederlingo žvyro.

6. Nemunas tarp Pelėšiškių ir Balbieriškio

Žuvėdroms tinkamose salose bus stengiamasi išsaugoti jų buveines nuo užaugimo medžiais ir krūmais, tankia žoline augmenija. Formuojant atvirumas, planuojama panaudoti geotekstilę. Įsigyta tvarkymo darbų technika leis Nemuno kilpų regioniniam parko direkcijai savarankiškai formuoti žuvėdroms reikalingą žemės dangą.

7. Niedaus ir Veisiejų ežeras

Salose bus siekiama praretinti suvešėjusią augmeniją, formuoti pievutes su žema žole, salas šienaujant kelis kartus per sezoną ir taip alinant nuolat ataugančius augalus.

8. Sartų regioninis parkas

Sartų ežere numatyta įrengti 3 plaustus, pritaikytus žuvėdrų perėjimui, kurie yra sėkmingai naudojami įvairiose šalyse.

9. Vasaknų tvenkiniai

Salose numatyta iškirsti sumedėjusią augmeniją. Taip pat ketinama įtvirtinti nestabilias, plaukiojančias salas, siekiant išvengti konflikto su tvenkinių savininkais.

10. Kretuono ežeras

Saloje ir salelėse kelis kartus per sezoną bus šienaujama, siekiant slopinti tankių ir aukštų žolių įsigalėjimą. Naudojant geotekstilę, bus suformuota atvira priekrantė.

11. Nemuno upės salos ties Lipliūnais

Bus kertamos menkaverčių medelių ir krūmų atžalos, 2–3 kartus per sezoną šienaujama žolinė danga.

Upinės žuvėdros © Eugenijus Drobėlis

Mažoji žuvėdra © Dalia Račkauskaitė

Upinės žuvėdros (*Sterna hirundo*) © Dalia Račkauskaitė

Upinė žuvėdra grįžta perėti į tas pačias vietas, dažnai pasirinkdama net tą pačią lizdo vietą.

Upinė žuvėdra – bene toliausiai žiemoti skrendantis Lietuvos sparnuotis, žiemojantis Ramiajame vandenyne ties pietinės Afrikos pakrantėmis.

Mažoji žuvėdra perį iki 20 metų amžiaus.

Mažoji žuvėdra perį tik visiškai atvirose, smėlio ar žvyro salose bei vandens telkinių pakrantėse.

Šių žuvėdrų abu poros nariai perį kiaušinius ir rūpinasi jaunikliais.

Žuvėdros nyksta dėl vandens telkiniuose esančių salų ir didesniųjų upių smėlėtų pakrantių užžėlimo.

